

nes presenten problemes més greus i més arcaics que els de la forma catalana; no ho repeteixo tot, remetent per a les més àrdues a aquell estudi. En particular és de transcendent importància el fet que en gallegoportuguès i alguns parlars lleonesos extrems, les formes com *lémzezes*, *lémia*, parteixin d'una base *LĒMĚCE, més probablement d'origen sorotàptic (cf. rus i pol. *slimak* 'caragol', pruss. ant. *slayx*, macedoni o òpico-grec *λεῖμαξ* etc.) que no italià ni cèltic.

Per al cat. i per a la major part de les formes rom. no és probable que convingui remuntar tan amunt. Posem en primer lloc el gascó *limac*, Batmala *līmák* 'llimac', Armanhac *limac* 'caragol' (Rohlf, *Le Gc.*, § 121, pp. 38 i 60; Polge, *Mél. Phil. Gers.* 1964, 18); d'altra banda alt-arag. i arag. orient. *limaco* 'llimac' (Gistau, Puebla de Ixar, *BDC* xxiv, s. v.; Bielsa, 1965; Cejador, *Tes.* VII, § 76), que s'estén fins al navarrès de Lerín, castellà d'Àlaba, Biscaia i Bilbao (Schuchardt, *B. und Rom.*, 3; Arriaga; Baráibar), santand. (*l)lumiac* (MzPi., *Dial. Leon.*, § 6), astur. central *līmīagu* (Vigón), gallego-ast. *ṡīmīau*, *ṡīsum*, *llimaco* (Munthe, Acevedo-Fz). Quasi totes aquestes formes són prolongament fonètic, normal o fàcilment explicable, d'una base *LIMACU, car la conservació de la sorda intervocàlica és més o menys obligada a Aragó, Navarra i País Basc; i la -i- intercalada, de més a l'Oest, és la coneguda i epentètica lleonesa; la conservació de la -c- només és xocant a Santander i en alguna localitat fronterera gallego-asturiana (i allà potser s'hi va estendre des de les Encartaciones biscaïnes, o bé hi ha influència de la terminació -aco no rara en castellà amb valor despectiu, potser reminiscents del cèltic).

El gènere femení del ll. clàssic LĪMAX, -ĀCIS, pot justificar el que es modificà la terminació fent-ne *LĪMĀCA, d'on ve l'it. *lumaca* (i el *DFa.* registra un *llimaga* que manca al *DAG.*, *AlcM* etc.), i no és estrany que vagi ser innovada derivant-ne un masculí *LIMACU, si més no per influència de CARAGOL. La innovació feminitzant es repetí centúries més tard (quan ja -CE sonava enterament palatal) i en resultà el fr. *limace*, it. ant. i dial. *limaccia* i potser altres variants entre les que cito en el *DECH*.

En català la forma *llimac* sembla ser general pertot, fins a les Alberes i els Pirineus centrals: la tinc registrada de la baixa Vall de Boí (Cardet, 1953), de Cardós i Vall Ferrera (1932-4) i fins a l'esquerra de la Valira andorrana (Arcavell, 1936). Només a Vallespir (Ceret, 1959) i Rosselló trobo una forma *ṡimáyk*: «on se trapa la Font del Gat / --- / tots los seus entorns com són bruts / --- / mirin aqueix pobre bací: / tores, papes, grapaus, ara sols s'hi passen! / per les mates que lo voregen / lauren cargols, baven *llimaucs*, / les taupes fan bosses i traucs», Saisset (*Catalanades d. R.*, 183, 252). No podem deixar de preguntar-nos si això no podria ser un prolongament fonètic del ll. cl. LĪMĀCEM, puix que -ACE dóna normalment -au (PACEM *pau*, FORNACEM *forrau* > *forrau*), car al capdavant fóra fàcil (per dos o tres camins) d'explicar-s'hi una addició posterior de c (si més no com

a ultracorrecció del procés *trauc* > *trau*, *Montcaub* > *Montcau*).

Responem que no: el fet és que la *u* ha de tenir un altre origen, puix que es propaga, per més que sigui en forma femenina per gran part del domini llenguadocià: *limauco*, i amb metàtesi *milbauco* en el Tarn, Erau, Aveyron i Lot. Sembla haver-hi hagut intrusió del sufix afrancesat -aud, i en particular és ben versemblant que en sigui responsable abans que tot el nom d'animal «vei» dels llimacs, o sigui el gripau: bestiola que freqüenta els mateixos llocs humits i llimosos que el llimac (com ens ho mostra ja el passatge de Saisset). B-emp. *llimotxa* (*AlcM*), que no és fàcil ni inconcebible que tingui gaire relació *limigocha*, *lumàchega* etc. del galleg (*DECH*, 653a25ss.).

1 No hi ha notícia acceptable que hagi designat mai el caragol de closca, per més que el Lacav. l'usi així (i en qüestions militars), però és sabut que el seu autor estigué al servei dels francesos després de la deserció de França a la nostra causa: és doncs un calc del fr. *limaçon* 'caragol'.

Llimac 'lloc', *llimacós*, V. *llim Llimada*, *llimador*, -adora, -adura, V. *llima Llimaga*, V. *llimac Llimalla*, *llimar*, V. *llima Llimària*, V. *alimara Llimassa*, *llimat*, V. *llima Llimauc*, V. *llimac*

LLIMBS, pres del ll. *limbus* 'voraviu, orla o extremitat d'un vestit', d'on 'lloc apartat, a l'altre món'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII, *VidesR*.

«L'iximent de tots aquels qui devalaren en lo *limbe* d'infern», «Él aportà preciós misatye a aquels qui eren en lo *limbre* d'infern» (128r1) P, mentre que el ms. B hi posa *limbol* i l'original llatí l'ablatiu *limbo*, en tots dos passatges). *AlcM* en dóna bastant de dades medievals i modernes, 1 entre altres en accepcions translàtiques, com 'lloc indefinit' o 'd'apagada claror', com el veiem en Russinyol: «Havia vist aquell pati des del carrer: un forat de llum allà al fons, uns *llimbs* de claror, una claror de pessebre» (*El Pati Blau*, p. 46). Pronunciat *līms* el noto a Sueca amb el significat de «separació entre els qui han de pagar a la junta de desaguie de l'Albufera i els qui no» (1962).

+*Llimbell* 'element de construccions', veg. la cita d'aquest hapax d'un doc. barceloní de 1477 en *BCEC* XLVII, 235 (context en nota a l'article LIMA II, *DECH*): potser variant fonètica de NIVELL (*Llivell*).

1 Sense cap motiu desdenya la grafia normal *llimbs*, amb *b* (*DFa.*): tractant-se d'un mot de caràcter rigorosament cultista no hi ha cap motiu per suprimir-li la -b (cf. *tomb*, *rumb*), que de més a més té l'avantatge d'eliminar tot equivòc amb *llim* 'lloc' (fins perill d'impiaçosos calemburs); notem altrament que la -p o -b darrere *m*, si bé sona generalment en les regions meridionals en els singulars com *camp* (i encara allà no pertot) és sempre muda en plurals com *campes*, per tant, com sigui que *llimbs* és un mot només plural, la pronúncia d'aqueixes regions no pot donar pretext a llevar-li la correcta -b ortogràfica.